

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 14703/13
Gordana TOMAC i drugi
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući
29. rujna 2020. godine u odboru u sastavu:

Aleš Pejchal, *predsjednik*,

Pauliine Koskelo,

Tim Eicke, *suci*,

i Renata Degener, zamjenica tajnika Odjela,

uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 29. siječnja 2013.
godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena Vlada i odgovor na
očitovanje koji su dostavile podnositeljice zahtjeva,
nakon vijećanja odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Popis podnositeljica zahtjeva naveden je u prilogu. Podnositeljice
zahtjeva pred Sudom je zastupao g. M. Preprotić, odvjetnik iz Jastrebarskog.

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š.
Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

3. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti
kako slijedi.

4. Ugovorom o darovanju od 24. prosinca 1997. godine, ovjerenog od
javnog bilježnika 31. kolovoza 2000. godine, g. I.T. – koji je otac prve i druge
podnositeljice zahtjeva i suprug treće podnositeljice zahtjeva i koji je bio
suvlasnik njihove obiteljske kuće i okolnog zemljišta – prenio je svoj
suvlasnički dio te nekretnine na podnositeljice.

5. Podnositeljice zahtjeva ustvrdile su da su 6. rujna 2000. godine obavijestile porezne vlasti o toj transakciji i da ih je Ministarstvo financija kasnije oslobodilo obveze plaćanja poreza na promet nekretnina.

1. Zemljišnoknjižni postupci

6. Dana 4. rujna 2000. podnositeljice zahtjeva podnijele su prijedlog Općinskom sudu u Jastrebarskom da se u zemljišnim knjigama upiše da su stekle I.T.-ov suvlasnički udio u kući i zemljištu na temelju navedenog ugovora o darovanju (vidi stavak 4. ove odluke).

7. Općinski sud nije odmah upisao relevantnu plombu u zemljišne knjige, kako je propisano mjerodavnim domaćim zakonom (vidi stavak 22. ove odluke). Na temelju domaćeg zakona, učinak takvih plombi je utvrđivanje prvenstvenog reda i javno objavljivanje podataka o podnošenju prijedloga povezanih s nekretninama (vidi stavke 21. - 22. i 24. ove odluke). Sud je relevantnu plombu upisao tek 16. rujna 2008. godine.

8. Umjesto toga, prema navodima Vlade, u trenutku podnošenja prijedloga za upis, zemljišnoknjižni referent kojemu je dodijeljena obrada tog prijedloga unio je neformalnu rukom napisanu bilješku u spis u kojoj je navedeno da adresa i veličina suvlasničkog dijela I.T.-a kako su navedeni u ugovoru o darovanju ne odgovaraju podacima iz zemljišnih knjiga. Podnositeljice zahtjeva nisu bile obaviještene da je bilo ikakvih problema s njihovim prijedlogom za upis.

9. Sud je o prijedlogu podnositeljica zahtjeva odlučio tek 27. kolovoza 2013. godine, kada je prihvatio njihov prijedlog i upisao da je udio I.T.-a bio prenesen na njih. Zbog tog odlaganja, I.T. je do tog datuma bio upisan u zemljišnim knjigama kao suvlasnik predmetne nekretnine.

2. Postupak osiguranja protiv I.T.-a

10. U međuvremenu, dana 9. lipnja 2008. Ministarstvo financija donijelo je rješenje, utvrdivši da I.T. duguje 250.052,55 hrvatskih kuna (HRK) za neplaćeni porez i druga davanja državi.

11. Dana 23. srpnja 2008. Ministarstvo je pokrenulo postupak osiguranja pred Općinskim sudom u Jastrebarskom protiv I.T.-a kako bi osiguralo plaćanje navedenog poreznog duga prisilnim zasnivanjem založnog prava na nekretnini („založno pravo“), odnosno, osnivanjem i upisivanjem hipoteke na nekretnini I.T.-a protiv njegove volje, točnije, na njegovom suvlasničkom dijelu kuće i zemljišta koje je darovao podnositeljicama zahtjeva (vidi stavak 4. ove odluke).

12. Rješenjem od 28. srpnja 2008. godine, Općinski je sud prihvatio prijedlog RH i 8. kolovoza 2008. godine upisao je založno pravo na predmetnoj nekretnini.

13. Istoga dana podnositeljice zahtjeva podnijele su prigovor protiv tog rješenja. Tvrdile su da su 4. rujna 2000. godine podnijele prijedlog da se u

zemljišnim knjigama upiše da su stekle I.T.-ov udio nekretnine (vidi stavak 6. ove odluke). To je značilo da odluka o prijedlogu RH za osnivanje i upis založnog prava nije trebala biti donesena prije odluke o njihovu prijedlogu za upis i da je njihovo pravo na toj nekretnini imalo prvenstveni red i zapravo je založno pravo RH učinilo ništetnim.

14. Budući da RH nije prihvatila tvrdnje podnositeljica zahtjeva, Općinski je sud rješenjem od 20. ožujka 2009. godine podnositeljice zahtjeva uputio da pokrenu parnični postupak kako bi se osnivanje i upis tog založnog prava proglasilo nedopuštenim.

3. Parnični postupak za proglašenje osnivanja i upisa založnog prava nedopuštenim

15. Dana 7. travnja 2009. podnositeljice zahtjeva podnijele su, prema uputama, tužbu protiv države na Općinskom sudu u Jastrebarskom, tražeći da se osnivanje i upis navedenog založnog prava proglasi nedopuštenim (vidi stavak 14. ove odluke). Kao vrijednost predmeta spora navele su iznos od 250.000,00 HRK.

16. Presudom od 24. rujna 2009. godine Općinski sud odbio je tužbeni zahtjev podnositeljica zahtjeva. Utvrdio je da je došlo do očite pogreške od strane zemljišnoknjižnog odjela prilikom obrade prijedloga za upis podnositeljica zahtjeva od 4. rujna 2000. godine (vidi stavke 6. - 7. ove odluke) i da, u uobičajenom tijeku događaja, prijedlog države nije trebao biti obrađen prije prijedloga podnositeljica zahtjeva. Međutim, smatrao je da je država, oslanjajući se na podatke u zemljišnim knjigama (prema kojima je I.T. još uvijek bio upisani suvlasnik predmetne nekretnine; vidi stavak 9. ove odluke), postupala u dobroj vjeri. Stoga nije bilo osnova za sprječavanje upisa založnog prava u korist države. Mjerodavni dio te presude glasi kako slijedi:

„[O]čito je da zemljišnoknjižni odjel ovog suda nije postupio u skladu s [mjerodavnim] odredbama Zakona o zemljišnim knjigama [iz 1996. godine]. Ako je smatrao da prijedlog tužiteljica za upis ... ne udovoljava zakonskim uvjetima za upis, trebao je donijeti rješenje kojim odbija prijedlog ...

S obzirom na navedene propuste ... i uzimajući u obzir članke 45. i 107. Zakona o zemljišnim knjigama [iz 1996. godine] [kojima je uređen] prvenstveni red upisa u zemljišne knjige, proizlazi da zemljišnoknjižni odjel ovog suda nije trebao odlučivati o upisu [založnog prava] na predmetnoj nekretnini na temelju rješenja ovog suda od 28. srpnja 2008. godine prije nego što donese konačno rješenje o prethodnom prijedlogu za upis koji su tužiteljice podnijele 4. rujna 2000. godine.

Međutim ... ti propusti ne dovode u pitanje primjenu pravila o zaštiti povjerenja u [podatke u] zemljišnim knjigama. Država je postupila u skladu s [tim pravilima] prilikom podnošenja prijedloga za upis založnog prava ...

Na temelju [mjerodavnih odredbi] Zakona o vlasništvu [država] nije bila dužna upitati za stvarni status predmetne nekretnine. To znači da se dobra vjera stjecatelja pretpostavlja na temelju načela o zaštiti povjerenja u [podatke u] zemljišnim knjigama, a tužiteljice nisu ukazale ni na kakve okolnosti kojima bi mogle dokazati lošu vjeru [države] u trenutku podnošenja prijedloga ... za upis [založnog prava].

Vjerovnik koji je u dobroj vjeri upisao hipoteku na nekretninu, oslanjajući se na točnost i potpunost [podataka u] zemljišnim knjigama, uživa zaštitu ...“

17. Podnositeljice zahtjeva podnijele su žalbu protiv presude Općinskog suda. Tvrdile su, *inter alia*, da država nije postupala u dobroj vjeri kad je podnijela prijedlog za upis založnog prava (vidi stavak 12. ove odluke). To stoga što je država morala biti svjesna toga da je I.T. prenio svoj suvlasnički dio predmetne nekretnine na njih s obzirom na to da su podnositeljice zahtjeva obavijestile porezne vlasti o ugovoru o darovanju (vidi stavak 5. ove odluke).

18. Presudom od 6. lipnja 2012. godine, Županijski sud u Velikoj Gorici odbio je žalbu podnositeljica zahtjeva i potvrdio je prvostupanjsku presudu, potvrđujući obrazloženje navedeno u toj presudi. Kao odgovor na tvrdnje koje su podnositeljice zahtjeva iznijele u svojoj žalbi (vidi stavak 17. ove odluke), sud je presudio kako slijedi:

„[Č]injenica da je obavijest o predmetnom ugovoru o darovanju podnesena nadležnim poreznim vlastima s ciljem reguliranja poreznih obveza stranaka ne utječe na zakonitost i ispravnost pobijanog rješenja jer taj ugovor nije zabilježen u zemljišnim knjigama.“

19. Podnositeljice zahtjeva naknadno su, dana 31. kolovoza 2012., podnijele ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske.

20. Odlukom od 21. studenoga 2012. godine Ustavni je sud proglasio ustavnu tužbu podnositeljica zahtjeva nedopuštenom, utvrdivši da u tom predmetu nije otvoreno nikakvo ustavnopravno pitanje.

B. Mjerodavno domaće pravo

1. Zakon o zemljišnim knjigama

21. Člankom 45. stavkom 1. Zakona o zemljišnim knjigama iz 1996. godine (Narodne novine br. 91/96 s daljnjim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi od 1. siječnja 1997. do 5. srpnja 2019., bilo je predviđeno da se prvenstveni red upisa u zemljišnu knjigu utvrđuje prema datumu na koji je zemljišnoknjižnom sudu stigao prijedlog za upis, odnosno odluka drugoga suda ili tijela kojom se određuje upis.

22. Člankom 98. stavkom 1. bilo je predviđeno da po primitku prijedloga za upis zemljišnoknjižni odjel nadležnog suda mora odmah provesti relevantni upis i učiniti vidljivim (plomba) dan i vrijeme kad je stigao prijedlog za upis, kako bi taj podatak bio javan.

23. Člankom 98. stavkom 2. bilo je predviđeno da primjenom pravila o zaštiti povjerenja u potpunost i istinitost zemljišnih knjiga za štetu koja nastane zbog nepravodobnoga unošenja plombe iz stavka 1. tog članka odgovara država.

24. Člankom 107. bilo je predviđeno da je za odlučivanje o prijedlogu za upis mjerodavno stanje u trenutku kad je taj prijedlog stigao zemljišnoknjižnom odjelu.

25. Ostale mjerodavne odredbe Zakona o zemljišnim knjigama iz 1996. godine izložene su u predmetu *Gavella protiv Hrvatske* (odl.), br. 33244/02, ECHR 2006-XII (izvadci).

2. *Zakon o parničnom postupku*

26. Člankom 382. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku (Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije br. 4/77 s naknadnim izmjenama i dopunama, i Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/91 s naknadnim izmjenama i dopunama), koji je na snazi od 1. srpnja 1977. godine, uređena je dopuštenost *ratione valoris* revizije, a ta je odredba citirana u predmetu *Mirenić-Huzjak i Jerković protiv Hrvatske* (odl.), br. 72996/16, 24. rujna 2019.

PRIGOVORI

27. Podnositeljice zahtjeva prigovorile su na temelju članka 6. stavka 1. i članka 13. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 da domaći sudovi nisu odlučili o njihovu prijedlogu za upis, a ta je situacija također negativno utjecala na njihova prava vlasništva jer je omogućila državi da upiše založno pravo na njihovoj nekretnini.

PRAVO

A. Navodna povreda članka 1. Protokola br. 1

28. Podnositeljice zahtjeva prigovorile su da je propust Općinskog suda u Jastrebarskom da odluči o njihovu prijedlogu za upis imao negativne posljedice za njihovo pravo na mirno uživanje njihova vlasništva jer je rezultirao time da je država mogla upisati založno pravo na njihovoj nekretnini. Pozvale su se na članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni“

1. *Tvrdnje stranaka*

(a) **Vlada**

29. Vlada je osporila dopuštenost ovog prigovora, tvrdeći da podnositeljice zahtjeva nisu iscrpile domaća pravna sredstva.

30. Konkretno, Vlada je ustvrdila da podnositeljice zahtjeva nisu izjavile reviziju protiv drugostupanjske presude od 6. lipnja 2012. godine (vidi stavak 18. ove odluke) iako im je to pravno sredstvo bilo dostupno s obzirom na to da je vrijednost predmeta spora bila veća od 200.000,00 HRK (vidi stavak 26. ove odluke).

31. Vlada je nadalje ustvrdila da su podnositeljice zahtjeva mogle podnijeti i tužbu za naknadu štete protiv države jer je prema mjerodavnom zakonodavstvu država odgovorna za štetu koja nastane zbog nepravodobnih upisa u zemljišne knjige (vidi stavak 23. ove odluke).

(b) Podnositeljice zahtjeva

32. Podnositeljice zahtjeva odgovorile su da revizija nije bila dostupna u njihovu predmetu i navele su detaljne razloge u prilog toj tvrdnji. Nisu se očitovale o drugom pravnom sredstvu koje je predložila Vlada (vidi stavak 31. ove odluke).

2. Ocjena Suda

33. Sud napominje da se čini da je pravilo izloženo u članku 98. stavku 2. Zakona o zemljišnim knjigama iz 1996. godine (vidi stavak 23. ove odluke) osmišljeno upravo radi rješavanja situacija kao što je situacija podnositeljica zahtjeva u ovom predmetu. Vlada je stoga tvrdila da su podnositeljice zahtjeva trebale podnijeti tužbu za naknadu štete na temelju te odredbe (vidi stavak 31. ove odluke). S druge strane, podnositeljice zahtjeva nisu tvrdile da im je to pravno sredstvo bilo nedostupno ili da je bilo nedjelotvorno (vidi stavak 32. ove odluke).

34. U tim okolnostima, i uzimajući u obzir svoju sudsku praksu (vidi, primjerice, *Vučković i drugi protiv Srbije* (preliminarni prigovor) [VV], br. 17153/11 i 29 drugih predmeta, stavak 77., 25. ožujka 2014.), Sud ne vidi razlog zašto bi podnositeljice zahtjeva bile oslobođene od obveze na temelju članka 35. stavka 1. Konvencije da iskoriste to pravno sredstvo. Stoga se Vladin prigovor o neiscrpljenosti domaćih pravnih sredstava mora prihvatiti.

35. S obzirom na ta utvrđenja, Sud ne smatra potrebnim utvrditi je li revizija bila dostupna podnositeljicama zahtjeva (vidi stavke 30. - 32. ove odluke).

36. Iz toga proizlazi da je ovaj prigovor nedopušten na temelju članka 35. stavka 1. Konvencije zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava te se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4.

B. Navodna povreda članka 6. stavka 1. i članka 13. Konvencije

37. Podnositeljice zahtjeva prigovorile su i da je propust Općinskog suda u Jastrebarskom da odluči o njihovu prijedlogu za upis doveo do povrede njihova prava na pristup sudu i njihova prava na djelotvoran pravni lijek.

Pozvale su se na članak 6. stavak 1. i članak 13. Konvencije, čiji mjerodavni dijelovi glase kako slijedi:

Članak 6. (pravo na pošteno suđenje)

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud pravično ... ispita njegov slučaj“

Članak 13. (pravo na djelotvoran pravni lijek)

“Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

38. Sud ne smatra potrebnim detaljno izlagati sve tvrdnje stranaka jer su ovi prigovori u svakom slučaju nedopušteni iz sljedećih razloga.

39. Podnositeljice zahtjeva prigovorile su da nikada nije odlučeno o njihovu prijedlogu za upis (vidi stavke 27. i 37. ove odluke). Međutim, Općinski sud u Jastrebarskom na kraju jest, 27. kolovoza 2013. godine, odlučio o njihovu prijedlogu (vidi stavak 9. ove odluke). U tim okolnostima ne može se reći da podnositeljice zahtjeva nisu imale pristup sudu.

40. S obzirom na taj zaključak nema potrebe da Sud ispituje prigovor na temelju članka 13., koji je obuhvaćen strožim pretpostavkama članka 6. stavka 1. (vidi *Kudla protiv Poljske* [VV], br. 30210/96, stavak 146., ECHR 2000-XI).

41. Iz toga proizlazi da je ovaj dio zahtjeva nedopušten na temelju članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije kao očigledno neosnovan te se stoga mora odbaciti sukladno članku 35. stavku 4.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 22. listopada 2020.

Renata Degener
Zamjenica tajnika

Aleš Pejchal
Predsjednik

ODLUKA TOMAC protiv HRVATSKE

Prilog

Br.	Ime podnositeljice zahtjeva	Datum rođenja	Državljanstvo	Prebivalište
1	Gordana TOMAC	5. 1. 1981.	hrvatsko	Jastrebarsko
2	Ingrid TOMAC	16. 3. 1975.	hrvatsko	Jastrebarsko
3	Veronika TOMAC	19. 6. 1949.	hrvatsko	Jastrebarsko

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524